

2. Бакалин Ю.И. Энергосбережения и энергетический менеджмент. Учебн.пос.-Харьков, 2001- с. 133
3. Дейвис Г. Энергия для планеты Земля./ В мире науки.- 1990.- №11. – с. 7-14
4. Макаренко М.В., Махалина О.М. Производственный менеджмент. М., Изд-во ПРИОР, 1998. – 400 с.

Summary

Statistical evaluation of systemic processes of interaction energy in the structure of economic growth of the region / Shnarevych O.

It is carried out researches of features of statistical studying of a condition and dynamics financially-power resources in region.

УДК 657.221:657.222

ОСНОВИ ПОБУДОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДОХОДІВ І ВИДАТКІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Янчук Г.В., к.е.н., доцент,

Янчук В.І., к.с.-г.н., доцент,

Янчук О.В., бухгалтер,

Сілко І.М., бухгалтер, аспірант

Вінницький національний аграрний університет

Висвітлено теоретичні аспекти побудови бухгалтерського обліку бюджетних установ, внесено пропозиції з удосконалення системи організації бухгалтерського обліку бюджетних установ, обґрунтовано шляхи економічної ефективності обліку та звітності, як джерела даних для контролю за рухом фінансових та матеріальних активів бюджетних установ.

Ключові слова: бюджетна установа, бухгалтерський облік, доходи, видатки, зобов'язання, реєстр.

Вступ. Бухгалтерський облік виконання кошторису доходів і видатків бюджетних установ суттєво відрізняється від обліку господарської діяльності підприємств виробничої сфери, що зумовлено самою специфікою їх діяльності: вони працюють не заради отримання прибутку, а для задоволення соціальних, культурних та інших потреб суспільства. Діяльність цих установ фінансується за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, які надаються їм безповоротно [1]. У бюджетній сфері практично відсутні

госпрозрахункові відносини, не обчислюється собівартість послуг, які надаються у більшості випадків безкоштовно. Бюджетні установи не мають статутного капіталу, а всі їхні активи є державною власністю. До бюджетної сфери належать установи різних галузей і видів діяльності, що зумовлює необхідність враховувати специфіку їхньої діяльності (освіта, охорона здоров'я, культура, наука, управління тощо). Починаючи з 2000 р. в бюджетній сфері відбулися значні зміни щодо організації обліку: впроваджено облік за новим планом рахунків, удосконалено облікові реєстри та форми звітності, змінено порядок закриття рахунків та складання звітності і т. ін.

На сучасному етапі розвиток суспільного виробництва забезпечує безперервне зростання національного доходу країни, і на цій основі відбувається щорічне зростання обсягу доходів та видатків Державного бюджету, який не може бути забезпечений без правильної організації бюджетного обліку. За допомогою бюджетного обліку здійснюється безпосередній контроль за процесом виконання бюджету, ефективним і економним використанням бюджетних коштів.

У даний час в Україні видається достатньо спеціалізованої літератури, яка висвітлює облік та перспективи побудови бухгалтерського обліку бюджетних установ. Це праці вітчизняних авторів таких як П.Й. Атамас, Ф.Ф. Бутинець, Р.Т. Джога, О.А. Заїнчківський, Т.В. Канєва, В. Лемішовський та інші.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю розробки науково-обґрунтованих рекомендацій щодо удосконалення організації та методики бухгалтерського обліку бюджетних установ та недостатнім рівнем його практичного застосування [2].

Інформаційною базою дослідження є положення та висновки сучасної економічної теорії, вітчизняні та закордонні публікації вчених і спеціалістів-практиків з проблем бухгалтерського обліку в бюджетних установах, закони й нормативні документи України з економічних питань.

Основна частина. Зрозуміло, що облікова інформація відбиває фактичний стан господарського об'єкта або бюджетної установи. Повнота, вірогідність і своєчасність облікової інформації визначають дієвість керування установою, сприяють запобіганню прийняття невиправданих рішень. Це вимагає постійного вдосконалювання методології бухгалтерського обліку як основного постачальника інформації.

За останні роки покращилися методологія й організація бухгалтерського обліку. У результаті введення системи казначейства покращився контроль за використанням бюджетних засобів. Прискорився шлях надходження бюджетних засобів до розпорядників коштів (підприємств, організацій фінансованих з бюджету), минаючи різні міністерства й відомства [3].

Основним напрямком в удосконалюванні організації бухгалтерського обліку є приведення вітчизняної практики бухгалтерського обліку в порівнянність із практикою західних країн, для чого необхідно вдосконалювати бухгалтерський облік, впроваджувати прогресивні форми й методи обліку.

Щоб удосконалити організацію бухгалтерського обліку, варто підвищити

його оперативність і аналітичність. Для цього треба впорядкувати, уніфікувати й стандартизувати процес документування з урахуванням вимог автоматизованої обробки на ЕОМ.

Скорочення витрат часу й праці на збір, реєстрацію, нагромадження, зберігання, обробку й передачу інформації в умовах автоматизації досягається завдяки із застосуванню новітніх технічних засобів безпосередньо в процесі вдосконалювання господарських операцій. Створені засоби обчислювальної техніки й розроблені спеціальні методики реєстрації первинної інформації дозволяють здійснювати збір вихідних даних, минаючи стадію виписки паперового документа.

Використання для автоматизації облікових робіт ЕОМ обумовило необхідність впровадження автоматизованої форми обліку, що відповідає експлуатаційним можливостям сучасної обчислювальної техніки й враховуючу нову технологію.

Автоматизація обліку вимагає подальшого розвитку його методології, застосування більше зроблених форм бухгалтерських реєстрів, розробки технологічного процесу уведення й обробки економічних даних, скорочення документообігу, створення масивів постійної інформації [4].

Крім того, завдання й функції бухгалтерського обліку будуть успішно виконані тільки при наявності висококваліфікованих кадрів.

Вивчаючи дані проблему ми доходимо висновку, що в бюджетних установах облік ведеться строго згідно Законів України, постанов Кабінету Міністрів України й іншими законодавчими й нормативними документами України.

Фінансування й касові витрати ведуться відповідно до прийнятої бюджетної класифікації витрат.

Відповідно до вимог Плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ, затвердженого наказом Головного управління Державної казначейської служби України від 10.12.1999 №114 і зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20.12.1999 за №890/4183, затвердженою інструкцією про форми меморіальних ордерів бюджетних установ і порядку їхнього складання №68 від 27.07.2000р., накопичувальні відомості враховуються на меморіальних ордерах. Для реєстрації всіх меморіальних ордерів установи ведеться облік у книзі "Журнал-головна", як правило, облік ведеться по субрахунками (тобто рахункам другого порядку).

Проблеми та перспективи покращення фінансування бюджетних установ. За роки незалежності України відбулися певні зміни в економічній, соціальній, духовній сферах нашого суспільства. В Україні зроблені вагомі зрушення у напрямі ринкового господарювання – проведена масова приватизація об'єктів, створена відповідна інфраструктура тощо. Але досить велика робота має бути проведена для того, щоб ринкові методи господарювання ввійшли у свідомість кожного, підприємці навчилися виготовляти конкурентоспроможну продукцію, піднявся рівень якості продукції тощо.

Для вирішення цих економічних та, пов'язаних з цим, соціальних питань необхідні подальші ринкові перетворення, включаючи і сферу бюджетних відносин.

Сьогодні правовому режиму використання бюджетних коштів бюджетними установами та іншими одержувачами притаманні жорсткі обмеження, обумовлені нестачею бюджетних коштів, суворою економією їхнього витрачання, запобігання збільшенню інфляції і недопущення подальшого спаду життєвого рівня населення.

Головними напрямками роботи по удосконаленні фінансування бюджетних установ є:

- підвищення відповідальності Центральними органами виконавчої влади за проведення державної політики у відповідних галузях і сферах;
- упорядкування і раціоналізація мережі підвідомчих установ;
- суттєве скорочення кількості головних розпорядників коштів державного бюджету та переведення на казначейське обслуговування практично всіх операцій державного бюджету.

У бюджетній сфері залишилося ще багато нерозв'язаних проблем. Для вирішення цих проблем необхідно:

- підвищити якість основних макроекономічних показників з обов'язковим проведенням попередньої незалежної експертизи їх коректності;
- здійснити розрахунки балансу фінансових ресурсів держави та вдосконалення на цій основі бюджетно-фінансових та грошово-кредитних пропозицій економіки України;
- перейти до середньострокового бюджетного планування як, основи формування державного бюджету на визначений рік;
- перейти від багатоканальної до одно каналної системи фінансування закладів, установ та організацій бюджетної сфери, а також окремих бюджетних програм, зокрема в частині передачі функцій фінансування лише одному головному розпоряднику;
- здійснити витрати державного та місцевого бюджетів виключно на конкурсній основі;
- децентралізацію оплати рахунків бюджетних установ.

У 2000 році до бюджету вперше включено позабюджетні кошти бюджетних установ та організацій, що дало можливість більш реально оцінити фінансову забезпеченість відповідних структур і підвищити прозорість державних фінансів.

Однак і тут виникають деякі проблеми. По-перше, не кожна бюджетна установа надає платні послуги, здає приміщення в оренду, або продає продукцію власного виробництва. Тобто вони не мають можливості формування спеціального фонду. По-друге, не завжди коштів спеціального фонду вистачає для задоволення певних потреб або на здійснення непередбачуваних витрат.

Акумуляування коштів спеціального фонду за рахунок частини доходу від виробничої та господарської діяльності є ефективним напрямом удосконалення

управління коштами та забезпечує їх більшу мобільність задля забезпечення розвитку бюджетної установи. Але перерахування коштів із спеціального фонду повинно здійснюватись лише на підставі обґрунтованих детальних розрахунків потреби забезпечення виробничої діяльності згідно з фінансовим планом діяльності установи. Це підвищує ефективність використання коштів фонду та надійність отримання фінансових результатів від виробничо-господарської діяльності господарств, а отже сприяє поповненню коштів спеціального фонду державного бюджету.

Шляхом економії бюджетних коштів може скорочення чисельності державних службовців. Від кількісних показників слід перейти до якісних. Тільки тоді кількість зловживань бюджетними коштами значно скоротиться, а держслужбовець цінуватиме свою посаду і, як наслідок, ефективніше працюватиме.

Прийняття Бюджетного кодексу не розв'язало всіх проблем у бюджетній сфері. Головне на сьогодні усвідомлювати, що це тільки півкрок, півзахід, і зупинятися на досягнутому ні в якому разі не можна. Лише тоді громадяни відчують, що вони живуть у демократичному, суспільстві, у державі, яка по-справжньому дбає про добробут своїх громадян, коли бюджет стане фінансовою конституцією держави, і всі бюджетні процеси будуть зрозумілими й ефективними для всіх його учасників.

Висновки. Бухгалтерський облік бюджетних доходів і витрат має свою специфіку, звіт по виконанню кошторису витрат складається на підставі первинних документів, дані звітного балансу повинні відповідати залишкам по рахунках головної книги.

Удосконалювання обліку укладено у виконанні наступних заходів:

1) скорочення великого обсягу документації при здійсненні касових операцій, шляхом скасування реєстрів зобов'язань, реєстрів фінансових зобов'язань, довідок про фінансові зобов'язання, які додаються до платіжних доручень, і практично їх дублюють, що є не тільки нераціонального використання матеріалів (паперу, видаткових матеріалів і т.д.), але й причиною виділення, з метою забезпечення своєчасного проведення необхідних платежів, окремого працівника спеціально для оформлення платіжних документів, обов'язку якого перерозподіляються на інших працівників бухгалтерії;

2) внесення змін у порядок здійснення витрат, а саме - розрахунків з постачальниками, які мають свою особливість. Так, згідно ст. 51 Бюджетного кодексу України установа повинне оплачувати товари, роботи, послуги лише після їхнього одержання, тобто, повністю виключається сам факт допущення дебіторської заборгованості в бюджетній установі. Однак, на практиці ніхто з господарюючих суб'єктів уперед товари не відпускає, у зв'язку із чим, бюджетникам доводиться брати наперед накладну для того, щоб оплатити взятий рахунок.

Таким чином, бюджетні установи сильно ризикують або не одержати товар у випадку непорядності продавця, або виявлення недостачі товару під час інвентаризації, ревізії, перевірки, тому що за даними бухгалтерського обліку -

на підставі накладної відбувається оприбуткування неодержаного ще товару.

3) скасування обов'язковості ведення картки аналітичного обліку наявних операцій, що повністю дублює касову книгу й меморіальний ордер № 1, що є недоцільним з погляду організації бухгалтерського обліку (витрати робочого часу бухгалтера) і ощадливого використання бюджетних засобів (з карток) ;

4) сполучення карток аналітичного обліку касових витрат і карток аналітичного обліку фактичних витрат в одну Книгу, наприклад, Книгу обліку касових і фактичних витрат, що дозволило б оперативно виявляти допущені помилки в обліку витрат шляхом проведення щомісячного зв'язування касових і фактичних витрат і прискорило складання місячної (відбиваються тільки касові витрати) і квартальної звітності (відбиваються як касові, так і фактичні витрати);

б) змінити картку аналітичного обліку отриманих асигнувань, доповнивши її відбиттям касових операцій, що дозволило б щодня виводити залишки на реєстраційному рахунку в розрізі кодів економічної класифікації й вчасно освоювати кошторис на 2007р. Так, автором були запропоновані дані зміни, які з успіхом почали застосовуватися в сільраді;

7) внесення змін у Типову інструкцію про порядок списання матеріальних цінностей з балансу бюджетних установ, затверджену наказом Державного казначейства України й Міністерства економіки України від 10.08.2001р. № 142/181.

Так, відповідно до норм даної інструкції канцелярські товари, що входять до складу запасів, і які мають найбільшу питому вагу в придбанні запасів, повинні списуватися відповідно до затверджених актів, у якому перераховуються величезний перелік канцелярських товарів, а до нього ще підкладається роздавальна відомість із підписами осіб, що одержали ці матеріальні цінності.

Уважаю, що видачу у витрату канцелярських товарів досить відбивати за допомогою відомості видачі матеріалів, з позиційною вказівкою матеріальних цінностей у розрізі кількості вартості й підписами осіб, що одержують, і твердженням відомості керівником установи;

8) віднесення деяких проплачених зобов'язань відразу на фактичні витрати. Наприклад, при оплаті Укртелекому виставленого рахунку за послуги зв'язку, сільрада здійснює наступну кореспонденцію рахунків з одночасним відбиттям у меморіальному ордері № 2 і № 6:

Д-т 675 " Розрахунки з іншими кредиторами"

К-т 321 " Реєстраційні рахунки"

Д-т 802 " Витрати місцевого бюджету на утримання установи"

К-т 675 " Розрахунки з іншими кредиторами"

Для скорочення кореспонденції рахунків, пропоную подібні послуги (послуги зв'язку, плата за Інтернет, комунальні послуги) відбивати більше короткою кореспонденцією:

Д-т 802 " Витрати місцевого бюджету на утримання установи"

К-т 321 " Реєстраційні рахунки".

Пропозиції. Вважаю, що дана дипломна робота, як і розроблені заходи щодо вдосконалювання обліку, знайдуть найближчим часом відбиття в нормативних актах, що регулюють ведення бухгалтерського обліку.

Література

1. Михайлов М.Г., Телегунь М.І., Славкова О.П., Бухгалтерський облік у бюджетних установах. Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2011.- 384 с.
2. Мельник Т.Г. Облік та аудит діяльності бюджетних установ: Навч. посібник. - К.: Кондор, 209. - 412 с.
3. Юрій С.І., Стоян В.І., Мац М.Й. Казначейська система: Підручник.- Тернопіль: Карт-бланш, 202. - 590 с.
4. Зміни до "Порядку обліку зобов'язань розпорядників бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України" // Наказ ДКСУ від 30.12.2009 № 552.

Summary

Fundamentals of accounting revenues and expenditures of budgetary institutions / Yanchuk G.V., Yanchuk V.I., Yanchuk O.V., Silko I.M.

Deals with theoretical aspects of construction accounting budgetary institutions made proposals to improve the system of accounting of budgetary institutions, the ways of cost-effectiveness of accounting and reporting, as the data source for monitoring the movement of financial and tangible assets of budgetary institutions.

УДК 657. 37

**ВЛИЯНИЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ
БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА НА ФОРМИРОВАНИЕ
ИНФОРМАЦИИ В ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ
ПРЕДПРИЯТИЙ УКРАИНЫ**

Гуцаленко Л.В. д.э.н., профессор
Винницкий национальный аграрный университет

В статье раскрываются проблемные аспекты формирования системы бухгалтерского учета в Украине под влиянием международных стандартов бухгалтерского учета. Рассмотрены фундаментальные концепции бухгалтерского учета и критерии финансовой отчетности относительно достоверности представленной информации.